

Regeringskansliet
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Remiss om En säker och tillgänglig statlig e-legitimation, SOU 2023:61

Er beteckning: SOU 2023:61

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västra Götalands län instämmer i stort med förslagen i betänkandet. Länsstyrelsen anser att införandet av en statlig e-legitimation är ett viktigt steg för att ge tillgång till en säker e-legitimation för svenska medborgare samt de som har ett samordningsnummer med styrkt identitet.

Länsstyrelsen vill framhålla möjligheten att redan från start göra den statliga e-legitimation tillgänglig för svenska medborgare samt de som har ett samordningsnummer med styrkt identitet.

Ett ansökningsförfarande och en avgift för ansökan blir en begränsning för flera grupper i samhället. En utbredd användning av en statlig e-legitimation förenklar både för individen och alla de aktörer som är beroende av en säker identifiering av individen.

Det är viktigt att staten möjliggör för medborgarna att underteckna handlingar elektroniskt. Förändringar i lagstiftningen som ger utrymme för elektroniskt undertecknande behöver gå snabbare. Utredningen behöver på ett tydligare sätt förespråka denna utveckling. Det är samtidigt viktigt att behålla möjligheten för egenhändigt undertecknande.

Förslaget om registrering av biometriska uppgifter är ett viktigt steg i grundidentifieringen och säkerhetsarbetet för att minska risken för dubbelregistrering. De biometriska uppgifterna behöver, utöver att de finns på den fysiska bäraren finnas samlad och tillgängligt i ett centralt register vilket innebär stora risker och utmaningar för förvaltning och underhåll. Tillgången till dessa uppgifter behöver vara klart avgränsade.

Utredningen föreslår att e-legitimationen ska kopplas till ett separat kontaktlöst aktivt kort, samt så snart som möjligt till ett statligt

utfärdat identitetskort. Det är önskvärt att undersöka alla möjligheter att justera regler och utformning av det statliga identitetskortet så att det kan fungera som bärare av e-legitimationen från start.

Möjligheten att framöver koppla fler funktioner till den statliga bäraren av e-legitimationen bör utredas. Färre id-handlingar, både sett utifrån det faktiska antalet id-handlingar och antalet varianter som finns i omlopp, är önskvärt.

Processen för utfärdande av statlig e-legitimation bör ägas av en myndighet, även om en del av uppgifterna utförs hos en annan myndighet.

ID-växling, genom till exempel användande av mobila lösningar, är smidigt men innebär också stor sårbarhet och höga krav på säkerhetslösningar. För e-legitimationens robusthet är det viktigt att få med perspektivet redundans.

Förslagen i utredningen innebär en ökad risk för personalen i flera av länsstyrelsernas verksamheter. Det blir problem att samma typ av uppgifter omfattas av sträng sekretess hos länsstyrelserna och samtidigt finns helt öppna inom andra register i annan statlig verksamhet.

6.6.2 Ökad tillgänglighet

Länsstyrelsen vill framhålla möjligheten att göra den statliga e-legitimation tillgänglig för samtliga svenska medborgare samt de som har ett samordningsnummer med styrkt identitet.

En utbredd användning av en statlig e-legitimation förenklar både för individen och alla de aktörer som är beroende av en säker identifiering av individen. Det ger offentlig förvaltning bättre möjligheter att ge en snabb och tillgänglig service. Den säkerhetshöjning som förslaget ska leverera blir mer utbredd och det bidrar även till att minska beroendet till lösningar kopplade till marknadens privata aktörer.

Undantag från personlig inställelse hos den utfärdande myndigheten behöver beskrivas för att även de med varaktiga förhinder att inställa sig personligen ska kunna få en statlig e-legitimation.

7.3 Den statliga e-legitimationen bör kunna användas för att skapa kvalificerade elektroniska underskrifter

Det är viktigt att staten möjliggör för medborgarna att underteckna handlingar elektroniskt. Lagstiftningen ger alltmer utrymme för att handlingar som kräver ett undertecknande ska kunna undertecknas såväl egenhändigt som elektroniskt. Utvecklingen för det elektroniska undertecknandet behöver dock gå snabbare. Det är väsentligt att säkerställa alla medborgares lika möjligheter till ett aktivt deltagande i samtliga beslut som kräver undertecknande oavsett om det sker egenhändigt eller elektroniskt. Utredningen behöver på ett tydligare sätt förespråka utvecklingen till ett godkännande av även elektroniska undertecknanden.

Det behövs en grundlig konsekvensbeskrivning om vilken påverkan utökade möjligheter till elektronisk underskrift får för samhället och medborgarna.

För att funktionen med elektronisk underskrift i en statlig e-legitimation ska få bästa möjliga genomslag behöver e-arkiveringen i offentlig sektor utvecklas. Annars finns en risk för att de elektroniska underskrifterna inte kan hanteras på ett säkert sätt och då kommer användandet inte att nå de nivåer som eftersträvas. Ett införande av e-arkiv är en naturlig utveckling men kommer sannolikt att innebära både ekonomiska och praktiska konsekvenser för offentliga aktörer.

Här behöver offentliga organisationer samarbeta kring en gemensam plattform för en säker och kostnadseffektiv lösning för e-arkiv.

7.4.2 Till vilka och på vilket sätt ska den statliga e-legitimationen tillhandahållas

Länsstyrelsen vill även här framhålla möjligheten att göra den statliga e-legitimation tillgänglig för samtliga svenska medborgare samt de som har ett samordningsnummer med styrkt identitet. Störst nytta bör uppnås om den statliga e-legitimationen därefter utfärdas i samband med utfärdandet av personnummer och samordningsnummer med styrkt identitet. Ett ansökningsförfarande med en avgift blir en begränsning för flera grupper i samhället. Det är viktigt att i detta sammanhang peka på att vårdnadshavaren har ansvaret för barn upp till 18 år.

7.6 Ansvar för grundidentifiering och utfärdande

Polismyndigheten har en utbredd lokalisering och en vana vid utfärdande av identitetshandlingar som gör den mest lämpad för utförande av grundidentifiering vid utfärdande av statliga e-legitimationer.

7.6.4 Effekter av ett uppdelat myndighetsansvar för grundidentifiering respektive utfärdande

Processen för utfärdande av statlig e-legitimation bör ägas av en myndighet, även om en del av uppgifterna utförs hos en annan myndighet.

Utredningen konstaterar i betänkandet endast att processerna hos såväl den utfärdande myndigheten som den identitetskontrollerande myndigheten innebär myndighetsutövning. Det kan då uppkomma svårigheter kring huruvida ett eller två beslut fattas och hur överklagande ska ske. En ordning där två överklagningsbara beslut fattas riskerar att skapa en stor osäkerhet för den enskilde och orsakar dessutom onödig administration då grundidentifieringen och utfärdandet hänger ihop.

7.12 Sekretess

Om statlig e-legitimation införs uppkommer ytterligare ett register med personnummer och eventuella andra uppgifter som är sekretessbelagda i länsstyrelsernas personaladministrativa verksamhet enligt 39 kap. 3 § OSL och 10 § OSF.

Det handlar om verksamheter där personalen är mycket utsatt och löper högre risk att utsättas för hot, våld och trakasserier jämfört med många andra yrkesgrupper.

Det blir ett stort problem att samma typ av uppgifter omfattas av sträng sekretess inom dessa områden och samtidigt finns helt öppna inom andra register i annan statlig verksamhet. Om en anställd till exempel har ett ovanligt namn blir det enkelt för en person som nekats uppgifter vid en begäran hos länsstyrelsen att i stället vända sig till annan myndighet och få ut uppgifterna utan problem. Förslagen i utredningen innebär en ökad risk för berörd personal och Länsstyrelsen anser att utredningen inte tar tillräcklig hänsyn till detta perspektiv.

Allmänna synpunkter

En kraftig utökad användning av elektroniska underskrifter kan på sikt påverka lagstiftningen, till exempel den som är kopplad till offentliga aktörers arkiveringsskyldigheter.

Det finns ett behov av att ta ett helhetsgrepp rörande sekretess för personnummer för att vidta fler skyddsåtgärder än vad lagen i nuläget föreskriver.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med verksamhetsutvecklaren Anette Johansson som föredragande.

I den slutliga handläggningen har chefen för utvecklingsfunktionen Annika Berggren, enhetschefen för service och utveckling Sanja Pihl samt länsjuristen Daniel Bohman medverkat.

I handläggningen i övrigt har enhetschefen för folkhälsa och rättighetsfrågor Annika Lidström, IT-säkerhetsansvarige Johan Fredriksson och IT-arkitekten Kent Hedman medverkat.